CIORAN

Caiete II

OPERA LUI CIORAN

SCRIERI ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Pe culmile disperării
ediția întâi–1934 / prima ediție postbelică, Humanitas–1990

Cartea amăgirilor
1936 / 1991

Schimbarea la față a României
1936 / ediție revăzută de autor–1990

Lacrimi și sfinți
1937 / 1991

Amurgul gândurilor
1940 / 1991

Îndreptar pătimaș
Humanitas–1991

SCRIERI ÎN LIMBA FRANCEZĂ

Précis de décomposition Gallimard–1949	*Tratat de descompunere* Humanitas–1992
Syllogismes de l'amertume–1952	*Silogismele amărăciunii*–1992
La Tentation d'exister–1956	*Ispita de a exista*–1992
Histoire et utopie–1960	*Istorie și utopie*–1992
La Chute dans le temps–1964	*Căderea în timp*–1994
Le Mauvais démiurge–1969	*Demiurgul cel rău*–1995
De l'inconvénient d'être né–1973	*Despre neajunsul de a te fi născut*–1995
Écartèlement – 1979	*Sfârtecare*–1995
Exercices d'admiration–1986	*Exerciții de admirație*–1993
Aveux et anathèmes –1987	*Mărturisiri și anateme*–1994

Mon Pays / Țara mea
Humanitas–1996

PUBLICISTICĂ, CORESPONDENȚĂ, CONVORBIRI

Singurătate și destin
Humanitas–1992

Convorbiri
Humanitas–1993

Scrisori către cei de-acasă
Humanitas–1995

CIORAN

Caiete II

1966–1968

Traducere din franceză de
EMANOIL MARCU și VLAD RUSSO

Ediția a II-a

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Coperta
IOANA DRAGOMIRESCU MARDARE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CIORAN, EMIL
Caiete / Cioran; cuvânt înainte: Simone Boué; trad.: Emanoil Marcu, Vlad Russo. – București: Humanitas, 2010
3 vol.
ISBN 978-973-50-2654-7
Vol. 2: 1966–1968. – ISBN 978-973-50-2656-1
I. Boué, Simone (pref.)
II. Marcu, Emanoil (trad.)
III. Russo, Vlad (trad.)
821.135.1-94

E.M. CIORAN
CAHIERS 1957–1972
© Éditions Gallimard, 1997

© HUMANITAS, 1999, 2003, 2005, 2010, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

1 ianuarie 1966

M-am dus să mă plimb de-a lungul Marnei, pe lângă Tribarldon (?). Din cauza inundațiilor, râul s-a umflat, parcă ar fi Mississippi. Cinci ore de mers, aproape tot timpul cu vântul în față. Bucurie de a umbla, de a face efort fizic, dar în spatele acestei bucurii simțeam prezența unei melancolii care, la un moment dat, aproape a declanșat o criză de plâns. Totul, fără complicitatea nici unui gând.

2 ianuarie

Ieri-seară în metrou, o codoașă lăbărțată, hidoasă, vorbind franțuzește stricat, cu un accent sud-american (?), mângâia mâna unui tânăr subțiratec, străin și el, „drăguțul" ei probabil, un arab după toate semnele. Spectacolul era atât de oribil că nu-mi reveneam. Nu știu vreun animal care să-mi poată inspira o asemenea scârbă. Putoarea asta infectă pur și simplu m-a îmbolnăvit. Nu este admisibil ca ființa umană să poată lua asemenea înfățișare.

Urâtul se anunță aproape totdeauna prin pofta de a fredona refrene de demult. Amintirea trecutului ne pune brusc în față evidența ireparabilului. Nu putem suporta cu detașare *senzația* curgerii timpului; chiar și ideea acestei curgeri e greu de suportat. Când mă gândesc că toate clipele pe care le-am trăit s-au dus pentru vecie, mă miră zelul meu de-a mai trăi și altele.

Că în tinerețe am fost un ambițios, nu încape nici o îndoială; că am încetat să fiu, de asemeni. Uneori mă felicit

pentru asta, cel mai ades mă întristez: căci, fără ambiție, deși într-un fel m-am depășit pe mine însumi, mi-am pierdut totodată însuși resortul ființei.

Pe cheiul Senei, pe o tarabă plină cu romane polițiste englezești, găsesc un sfânt Ioan al Crucii, format de buzunar! E acolo, bănuiesc, din cauza titlului: *The Dark Night of the Soul*[1]. E drept că și coperta era prea *țipătoare*, făcând confuzia posibilă, dacă nu chiar inevitabilă.

Arătați-mi omul care nu *judecă* pe nimeni, ca să-l declar sfânt. Să exiști înseamnă să judeci, înseamnă să fii nedrept. Căci orice judecată e nedreaptă, având în vedere că nimeni nu e răspunzător pentru ceea ce este și nici măcar pentru ceea ce face. Vinovăția e la suprafață, la nivelul convențiilor. Ea nu mai are nici un sens de îndată ce coborâm spre fondul lucrurilor.

O, dacă m-aș putea abține de la orice judecată de valoare! De fiecare dată când îmi scapă vreuna, sunt mândru pe moment, apoi mă cuprinde căința, aproape că roșesc. Pornirea mea e mai întâi să acuz pe toată lumea, apoi să-i scuz pe toți. — Este un semn de cinism să te pronunți în legătură cu ceva.

3 ianuarie 1966

Ieri-noapte, neavând somn o vreme, mi-a revenit obsesia curgerii timpului: fiecare clipă care trecea, *știam* că trece și că n-am s-o revăd niciodată. Această succesiune de puncte, fiecare dureros de ireversibil, nu este conștientizată atâta timp cât acționăm sau cel puțin gândim. O percepem doar în acele momente când suntem exteriori existenței noastre, când nu înregistrăm în noi decât o mare liniște care în mod normal ar trebui să se prefacă în rugăciune în loc să-și rumege propria-i curgere.

Cât timp un prieten este în viață, ne place să-l criticăm, să le dezvăluim celorlalți, care nu-l cunosc de aproape, ce

[1] *Întunecata noapte a sufletului.* (*N.t.*)

vicii ascunde. Când moare, simțim o adevărată mâhnire. Ceea ce totuși nu ni se întâmplă când dispare unul din foștii noștri dușmani.

Patru ore de monolog în care mi-am etalat răutățile cele mai secrete.

Și când mă gândesc că îndrăznesc să-i critic pe alții. Ce lepră!

Mai bine un stil ferm și sec decât unul molâu și mișunând de cugetări. (După ce-am încercat să-l recitesc pe Amiel.)

5 ianuarie. Ieri-seară, la un dineu, am aflat că P. Celan a fost internat într-un ospiciu, după ce ar fi încercat să-și omoare nevasta. Întorcându-mă acasă noaptea târziu, am fost cuprins de o adevărată spaimă și am adormit cu mare greutate. Azi-dimineață, la trezire, am regăsit aceeași spaimă (sau angoasă, dacă vreți) — ea însă nu dormise.

Avea mult farmec, acest om imposibil, cu care orice relație era dificilă și complicată, căruia însă îi iertai totul dacă uitai reproșurile sale injuste, absurde, aduse lumii întregi.

Spiritul nu înseamnă mai nimic când îl privești din perspectiva nebuniei. E la cheremul unui accident, funcționează prin bunăvoința unei chimii impure. Un pic de sânge se preface în cheag și gata, soarta îi e pecetluită. Mai bine treci peste mizeriile astea.

Când mă gândesc la toate stratagemele la care recurg *ca să nu lucrez*, mă-ntreb ce progrese aș face dacă le-aș folosi ca să-mi sporesc eficiența!

Adesea îmi imaginez că urc pe acoperiș, că mă apucă amețeala, apoi că sunt pe punctul de a cădea, scoțând un strigăt. A „imagina“ nu e însă cuvântul potrivit, pentru că nu mă pot împotrivi, sunt *obligat* să-mi imaginez acest gen de acrobație. La fel trebuie să vină și gândul crimei.

Prin 1934 mă aflam la München. Trăiam într-o asemenea tensiune, încât și acum, când mă gândesc la ea, mă trec fiori. Mi se părea atunci că puțin îmi lipsește pentru a fonda o religie, iar această eventualitate îmi inspira spaime din cele mai mari.

… De-atunci, m-am liniștit… nu fără riscuri.

Cu cât îmbătrânesc, cu atât înțeleg că nu isterici ca Nietzsche îmi pot fi de oarece ajutor, ci minți așezate, care au cucerit seninătatea cu trudă, ca Marc Aureliu.

„Chiar din această clipă, pământul va acoperi toate ale noastre; după aceea el însuși se va transforma, apoi și acestea se vor transforma până-n veșnicie, apoi altele, iarăși și iarăși până la infinit. Cine cugetă la această frământată învolburare de transformări succesive și alternări și la iuțeala cu care se petrec va simți un dispreț adânc pentru tot ce este muritor.“[1] (Marc Aureliu)

Cât de sensibil sunt la dulceața acestor banalități! Ce bine îmi fac! Când le citesc sau meditez la ele sunt cu adevărat *fericit*. Orice comentariu despre nimicnicia noastră, tot ce are legătură cu ea, mă umple de satisfacție și încurajează tot ce am mai bun și mai rău în mine.

Să nu fii contemporanul nimănui.

X îmi scrie că ar vrea să vorbească despre „opera“ mea, prea puțin cunoscută. Nu știu ce să-i răspund. În fapt, nu-mi place nici să se preocupe cineva de ea, nici să nu se preocupe. Cei care-mi vor binele mă obosesc aproape tot atât cât cei care mă atacă. Divină neutralitate!

Știu ce trebuie să fac ca să fiu un înțelept, dar nu am stofă ca să devin așa ceva.

---

[1] Marcus Aurelius, *Către sine*, Cartea a IX-a, § 28, p. 195, trad. de M. Peucescu și D. Burtea, Editura Minerva, 1977. (*N.t.*)

Aplecarea mea pentru tristețe e marele obstacol ce mă împiedică să ajung la înțelepciune.

Într-un birou de percepție, mai bine de douăzeci de persoane ce trudesc din greu, aplecate pe niște hârtii care n-au nici o legătură cu ele și pentru care e omenește imposibil să aibă vreun cât de mic interes. Printre ele, o fată cu aerul unui înger cam ofilit. Mai curând ar face trotuarul, ar fi mai bine pentru ea. Să te chinui cu cifrele zece ore pe zi! Ce-au putut face din oameni! O fată de țară care să prefere satului orașul, un țăran care în locul libertății să aleagă uzina — iată lucruri peste putință de înțeles.

Naturile puternice, generoase, fecunde, aflate în continuă *emanație*, gata oricând să producă, să se manifeste, să *fie* — le înțeleg din ce în ce mai puțin. Energia lor mă depășește, dar nu le invidiez. Ele nu *știu* ce fac…

Lucrul de care te saturi cel mai repede și mai deplin este gratitudinea. Să mulțumești, să mulțumești de dimineață până seara, o viață întreagă — nu, până la urmă devine insuportabil.

M-am născut într-un popor de sclavi; așa se explică incredibila teamă pe care-o am în fața autorității, a autorității de orice fel. De îndată ce văd un ins în uniformă sau în spatele unui ghișeu, un slujbaș al STATULUI, mă blochez.

Drama inșilor prea dotați (Sartre), care pot aborda orice gen, care produc ce vor ei, ce hotărăsc ei, care pot fi orice, pentru că nu sunt nimic.

Tot ce era mai bun în mine s-a irosit în discuții, în tinerețe mai ales. Cărțile mele, și cele românești și cele franțuzești, nu sunt decât un palid reflex a ceea ce eram, a ceea ce sunt. Freneticele mele monologuri de odinioară nu mai există nici măcar în amintirea mea. Mă risipeam cu o ge-

nerozitate pe care acum o regret; e uzată, nu mai rămân din ea decât crâmpeie. Chiar dacă aș mai poseda-o, n-aș mai putea s-o suport, s-o susțin *fizic*, din lipsă de energie și vitalitate. Anumite virtuți au nevoie de un anume trup.

Cruzimea e „lucrul" cel mai vechi pe care-l posedăm. Ne aparține cu adevărat. Nu este niciodată falsă, de vreme ce originile ei se confundă cu ale noastre. Spunem atât de des că bunătatea unuia sau altuia e doar aparentă, în timp ce rar se întâmplă să vorbim de cruzime jucată, simulată (în timp ce rareori vorbim de cruzime…). Bunătatea este recentă, dobândită, nu are rădăcini adânci în natura noastră. Nu este *moștenită*.

Sunt invitat la un soi de congres la Hamburg. Probabil voi refuza. Ideea de a merge acolo, de a întâlni oameni mai ales, îmi face greață. Iar să particip la discuții, nu, e peste puterile mele.

Genealogia moralei e o carte ce anunță deopotrivă fascismul și psihanaliza. Importanța lui Nietzsche e că a fost profetul unor mișcări și doctrine care se exclud.

Ideea de a scrie despre muzeul de Paleontologie mi-a venit în momentul când, ajuns la un grad de slăbiciune alarmant, mă socoteam mai apt ca oricând să meditez asupra scheletului în general. Mă simțeam solidar cu toate umbrele acelea, nu mai eram decât o creatură în *oase*, carnea fiindu-mi doar o amintire.

Zilnic mă felicit că sufăr din ce în ce mai puțin pentru faptul că nu sunt nimic în ochii celorlalți.

Oricât de puțină stimă aș avea pentru mine, mi se întâmplă să fiu indulgent cu propria-mi persoană. Ce bine că există și ceilalți! Cusururile lor mă fac să fiu mai drept cu ale mele.